

LOKAAAL

Taalbad voor gelijke kansen

De grondvesten van de burgemeester
Gemeentelijke Holding zoekt zuurstof
Zorgcoördinatie: een taak voor de OCMW's?

Gelijke kansen voor ieder kind

Lokale besturen willen gelijke kansen voor ieder kind. Ze starten liefst zo jong mogelijk met het stimuleren van taalontwikkeling. Flankerend onderwijsbeleid geeft gemeenten een regierol om een gelijkheidsbeleid te voeren voor alle scholen op hun grondgebied. Daarnaast kijken gemeenten over de schoolmuren heen en creëren ze leer-rijke buurten waarin alle kinderen ontwikkelingskansen krijgen. Tot slot kunnen ze ook als organisator van eigen onderwijs een doorgedreven diversiteitsbeleid voeren. **JOKE VANREPELEN EN MARLEEN DE VRY**

In ons land behalen allochtone kinderen zowat de laagste schoolresultaten van alle rijke landen. De helft van de allochtone kinderen start het basisonderwijs met één jaar achterstand. In het vijfde leerjaar hebben in Oostende, Mechelen, Genk en Gent al 21% tot 27% van de kin-

deropvang en de Pedagogische Begeleidingsdienst Onderwijs buurtgerichte kinderdagverblijven. Deze kribbes bieden opvang aan kinderen van alle ouders, ook die uit kansarme en allochtone gezinnen. De samenwerking met de ouders vormt een belangrijke pijler van de werking. Ze

In ons land behalen allochtone kinderen zowat de laagste schoolresultaten van alle rijke landen. Velen verlaten de school zonder diploma secundair onderwijs.

deren achterstand, in Antwerpen zelfs 30%. Velen verlaten de school zonder diploma secundair onderwijs. Net als bij autochtone kansengroepen speelt de sociaaleconomische situatie van het gezin een doorslaggevende rol. Voor allochtone kinderen komt daar de andere thuistaal nog bij. Om de spiraal van kansarmoede van allochtonen te doorbreken en de kansen op de arbeidsmarkt te verhogen werken lokale besturen samen met de kinderopvang, het onderwijsveld en andere partners.

Kinderopvang

Ter voorbereiding van een succesvolle schoolloopbaan is het noodzakelijk de ontwikkeling van baby's en peuters te stimuleren. Naast opvoedingsondersteuning kan ook kinderopvang ontwikkelingskansen bieden aan kinderen uit kwetsbare gezinnen. Nochtans zijn kansarme en allochtone baby's en peuters sterk ondervertegenwoordigd in de kinderopvang. De stadsbesturen van Gent en Kortrijk willen hier verandering in brengen.

Enkele Gentse welzijnsorganisaties starten samen met de stedelijke Dienst Kin-

worden als belangrijkste opvoeders erkend en ondersteund. Een grote bezorgdheid van de ouders is de Nederlandstalige taalontwikkeling van hun kinderen. Het kinderdagverblijf speelt hierop in door de meertalige opvoeding van deze peuters als een rijkdom te benaderen. Het gebruik van de moedertaal speelt een ondersteunende rol bij het aanleren van Nederlands. De meertalige begeleiders gebruiken de moedertaal van het kind op emotioneel moeilijke momenten en als ondersteuning voor het begrijpen van

Het Gentse kinderdagverblijf benadert de meertalige opvoeding van peuters als een rijkdom.

het Nederlands. Ze stimuleren elke taaluiting van het kind, ook in zijn of haar moedertaal, waarbij ze de woorden in het Nederlands herhalen. 'De ervaringen uit deze kinderdagverblijven dienen als inspiratiebron voor het optimaliseren van de werking van alle kinderdagverblijven in Gent,' zegt Kris De Kimpe van de Pedagogische Begeleidingsdienst Onderwijs. Ook het stadsbestuur van Kortrijk wil de kinderopvang toegankelijk maken voor

anderstalige inwoners. Het wil drempels wegwerken voor inburgeraars om opleidingen te volgen of werk te zoeken. De stad spint een netwerk tussen de sector kinderopvang en inburgering. Het netwerk besteedt veel aandacht aan communicatie met de ouders. Een fotoboekje *Kinderopvang in beeld* toont met eenvoudige foto's en pictogrammen hoe begeleiders de zorg voor het kind organiseren. Dit boekje dient als ondersteuning wanneer anderstalige ouders hun kind inschrijven. Daarnaast hebben de begeleiders een checklist met aandachtspunten wanneer ze personen met een andere culturele achtergrond onthalen.

Flankerend onderwijsbeleid

Voor betere slaagkansen van kwetsbare kinderen is taalstimulering gedurende de gehele ontwikkeling van het kind cruciaal. Het gemeentebestuur van Houthalen-Helchteren tekent met het project *voorschoolse praatgroep* een traject uit voor allochtone (groot)moeders en hun baby's en peuters. Ze komen wekelijks in groep samen om interactief te oefenen in taal en pedagogische spelvaardigheden. Ouders worden gestimuleerd om zoveel en zo gevarieerd mogelijk taal aan te bieden aan hun kinderen. In de spel-o-theek kunnen ouders spel- en taalmateriaal uitlenen om thuis mee aan de slag te gaan. Het project heeft als doel ouders en kinderen te versterken bij de instap in het kleuteronderwijs. Een aanvullend project is *voorleeskelders* waarbij in de kelders van telkens twee flatgebouwen een vader of moeder een verhaal vertelt aan een groep kinderen uit de buurt. Dit kan zowel in het Nederlands als in de thuistaal. De bibliotheek zorgt

voor aangepaste boekjes. Het plezier om interactief bezig te zijn met taal motiveert ouders om de leescultuur ook thuis te introduceren.

Ook het stadsbestuur van Ronse heeft begrepen dat kennis van het Nederlands een belangrijk ingrediënt is voor een goede schoolloopbaan. Ronse zet sterk in op taalactivering en spitst zich toe op scharniermomenten als de instap naar het kleuteronderwijs, de overgang naar

het lager onderwijs en de opstap naar het middelbaar. De Jeugd- en Integratiedienst organiseren samen met Samenlevingsopbouw en het OCMW een taalpaleis voor anderstalige kleuters. Gedurende drie weken worden kinderen op een ludieke manier ondergedompeld in de

ticipatie aan cultuur en sport... vragen erom een breed netwerk te mobiliseren en verbindingen te realiseren tussen diverse beleidslijnen en -sectoren. Lokale besturen zijn goed geplaatst om dit netwerk uit te werken en versnippering van initiatieven tegen te gaan.

Leuven koppelt de stages van student-leerkrachten aan de begeleiding van een driehonderdtal kansarme en allochtone kinderen en jongeren.

Nederlandse taal. Schepen Nedja Gmati-Trabelsi, bevoegd voor Gelijkekansenbeleid en Onderwijs legt uit: 'Het taalpaleis is een enorm succes en krijgt een uitloper tijdens het schooljaar. Ook op woensdagmiddag kunnen een vijftigtal kleuters terecht in het taalpaleis voor een taalbad.' De schepen hamert op ouderbetrokkenheid en verwacht een zeker engagement naar aanwezigheid. 'We organiseren regelmatig ouderparticipatienamiddagen en willen ons aanbod voor ouders graag uitbreiden.' Het *kameleonproject* begeleidt leerlingen uit het eerste en tweede leerjaar met hun huiswerk. Ook voor leerlingen die de overstap maken naar het middelbaar onderwijs wil het stadsbestuur een gelijkaardige ondersteuning bieden. Leerlingen van allochtone en kansarme gezinnen uit Leuven krijgen ondersteuning met het *buddyproject*. Dat koppelt de stages van student-leerkrachten aan de begeleiding van een driehonderdtal kansarme en allochtone kinderen en jongeren uit zeventien verschillende basis- en middelbare scholen. Volgens schepen van Diversiteit en Onderwijs Mohamed Ridouani wint iedereen bij het project. De leerlingen krijgen gratis begeleiding op maat om hun kansen in het onderwijs te vergroten, de scholen beschikken over extra mankracht om die leerlingen een duw in de rug te geven en de studenten komen in contact met diversiteit. Deze voorbeelden tonen aan dat lokale besturen een sterk gelijkheidsbeleid kunnen voeren voor alle scholen op hun grondgebied. Met het flankerend onderwijs krijgen lokale besturen een regierol om maatschappelijke opdrachten die de schoolmuren overstijgen netoverschrijdend aan te pakken. Maatschappelijke opdrachten als taalstimulering maar ook kleuterparticipatie, spijbelpreventie, par-

Samen werken aan meer kansen

Een Brede School profiteert optimaal van een breed netwerk van partners. De bibliotheek, scholen en kinderopvang, jeugdwerk, buurtwerking, buurtsport en jeugdbeweging, sociaalartistieke organisaties tot zelfs de circusschool toe kunnen erbij betrokken zijn, zoals in de wijk Brugse Poort in Gent. Een Brede School creëert een leer-rijke buurt voor alle kinderen die een brede waaier van leer- en leefervaringen aanbiedt. Lokale overheden kunnen zich op twee manieren achter een Brede School scharen: hetzij door zelf de ontwikkeling ervan te initiëren, hetzij door Brede Scholen die van onderuit groeien in hun werking te ondersteunen met middelen of knowhow.

Brede School Heusden-Zolder heeft in de multiculturele en kansarme wijk Berkenbos een schooladoptieplan met de wijkagent, die pesten, vandalisme of gevaren van alcohol en drugs ter sprake brengt.

In Heusden-Zolder zoekt de afdeling Welzijn en Lokale Economie onder andere naar manieren om de ontwikkeling van kinderen en jongeren te prikkelen. In samenwerking met partners als het CLB en pedagogische begeleiders ondersteunen ze de Brede School die bestaat uit een kleuter- en lagere school in de multiculturele en kansarme wijk Berkenbos. 'Vijfenvijftig procent van onze leerlingen behoort tot een gezin met een andere thuistaal dan het Nederlands of leeft in een kwetsbare gezinssituatie,' zegt Rita Ramakers, directrice van de vrije lagere school Berkenbos. 'De problemen zijn

navenant: taalachterstand, gebrekkige of onbestaande thuishulp, beperkt verenigingsleven, maar ook weinig positieve onderwijservaringen en weinig kennis over het Vlaamse onderwijssysteem. Als alle kinderen de weg naar onze school willen vinden, moeten we de hele buurt inschakelen: kinderopvang, allochtone zelforganisaties, bibliotheek, sport- en culturele verenigingen, jeugdwerk en zelfs de wijkagent.' De ervaring leert dat een ruim netwerk tot concrete en duurzame acties leidt. De afdeling Welzijn en Lokale Economie ondersteunt verschillende initiatieven van het bredeschoolproject. De Brede School in Berkenbos heeft bijvoorbeeld een *schooladoptieplan* met de wijkagent en preventiewerker. Een politieagent staat voor de klas en brengt thema's ter sprake als openbaar vervoer, pesten, vandalisme, verkeersveiligheid of gevaren van alcohol en drugs. Een ander geslaagd initiatief zijn de *verteltassen*. Ouders en kleuterleidsters vullen de tas met een prentenboek, spelletjes en allerlei materialen. Naast ouderbetrokkenheid is taalstimulering een belangrijke insteek. Een verteltas wordt gebruikt in de kleuterklas maar ook uitgeleend aan de gezinnen. Daarnaast organiseert de Brede School zorgfondsen waarbij ouders proeven van het schoolse leven. Ouders nemen deel aan een les drama of djembé die kadert in het muzische project

van de school. De Brede School ontwikkelt ook een *fotoboek* dat een blik werpt op het alledaagse leven op school. Met deze foto's verwelkomt de school gezinnen uit de buurt. Ouderbetrokkenheid en schoolondersteunend gedrag van ouders motiveren kinderen sterk om te leren. De Brede School activeert als geen andere alle hefboomen om kinderen gelijke leer- en opvoedingskansen te geven. Dit verhoogt niet enkel de leer- en opleidingskansen van allochtone en kansarme kinderen, ook de kinderen uit de middenklasse pikken hun graantje mee. Mia Evens van de vrije kleuterschool Pagadder: 'Een basisdoel van onze Bre-

de School is het bewaken van het evenwicht tussen kinderen van wie de thuistaal Nederlands is en kinderen voor wie dit niet geldt. Een aantal doelen richten zich expliciet tot de autochtone ouders en kinderen in de buurt om het multiculturele karakter van onze school te bewaren.’

School heroriënteert

Tot slot kunnen gemeenten als inrichtende macht een krachtig gelijkekansenbeleid voeren op alle niveaus van het schoolbeleid. De mismatch tussen allochtone leerlingen en de school kan namelijk niet alleen rechtgetrokken worden met remediëring van de leerlingen maar ook met een heroriëntering van de school. Deze heroriëntering kan positieve effecten hebben voor alle leerlingen. Een school die inspeelt op de diversiteit aan leerstijlen, normen en interactiepatronen komt iedereen ten goede. Met een aangepaste pedagogisch-didactische werkwijze kunnen leerkrachten inspelen op de heterogeniteit in de klas. Een diversiteit in het lerarenkorps draagt bij tot een goede omgang met de diversiteit aan leerlingen. Een diversiteitsplan voor het personeelsbeleid kan een school aardig op weg helpen leerkrachten met diverse achtergronden aan te trekken. Een effectieve diversiteitsaanpak stelt hoge verwachtingen aan leerlingen, leerkrachten en ouders. Daarbij wordt de lat zeker niet lager gelegd, zoals kwade tongen wel eens beweren. De Wereldschool in Antwerpen bewijst dat een doorgedreven diversiteitsbeleid loont. Een moeder van een hoogbegaafd kind klopte bij deze school aan omdat ze gelooft dat deze multiculturele school maatwerk biedt en met ‘anders zijn’ kan omgaan.

Lokale besturen beschikken over een rist instrumenten om gelijke kansen na te streven voor ieder kind. Hoe jonger ze daarmee beginnen, hoe beter. Niet alleen kansarme en allochtone kinderen, maar ook andere kinderen profiteren van een lokaal bestuur dat rekening houdt met de aanwezige diversiteit. Een gecoördineerde aanpak van een lokaal bestuur dat samenwerkt met een veelheid van partners en diensten blijkt een belangrijke succesfactor te zijn.

Joke Vanreppelen is VVSG-projectmedewerker etnisch-culturele diversiteit en Marleen De Vry is VVSG-stafmedewerker flankerend onderwijs

- Voor vragen en opmerkingen:
joke.vanreppelen@vvsg.be.